FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Styrning och ledning på familjecentral

Martina Larsson

Utvecklingsledare
Kommunal utveckling
Region Jönköping
Styrelsen FFFF

Åsa Westergren

Verksamhetschef
Barnhälsovårdsenheten
Region Östergötland
Ordförande FFFF

Verksamheter i Sverige 2025

- **Familjecentral (FC):** Mödrahälsovård, barnhälsovård, förebyggande socialtjänst och öppen förskola är samlokaliserade.
- **Familjecentralsliknande verksamhet (FCLV):** Barnhälsovård är samlokaliserad med öppen förskola och/eller förebyggande socialtjänst.

- *Samlokalisering innebär att respektive parts ordinarie verksamhet finns på plats.*

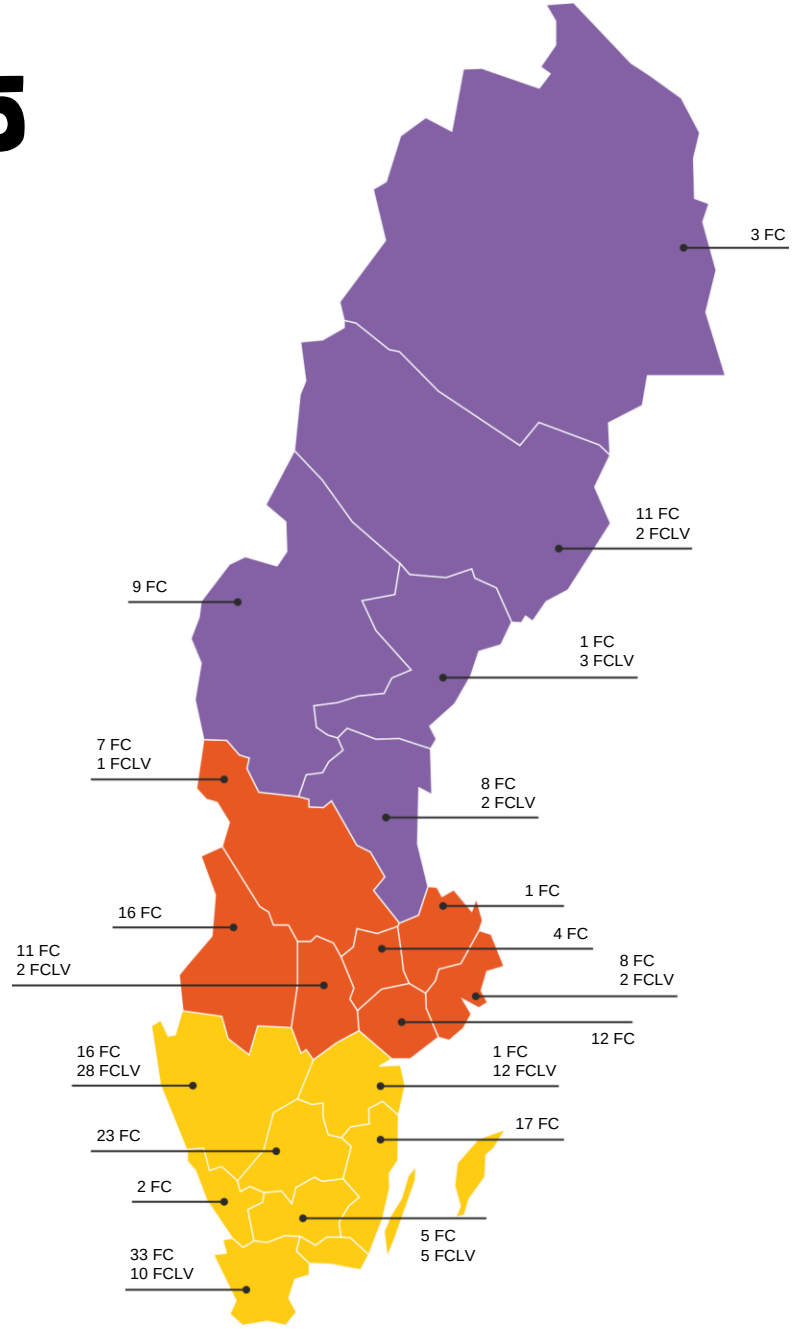

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Föreningen För Familjecentralers Främjande, FFFF

FFFF – stöd för familjecentralernas utveckling

- Samlar och sprider kunskap och erfarenheter från familjecentraler i hela landet.
- Lyfter familjecentralernas behov i dialog med nationella aktörer.
- Stärker nätverk och erbjuder stöd i frågor om samverkan, styrning och ledning.

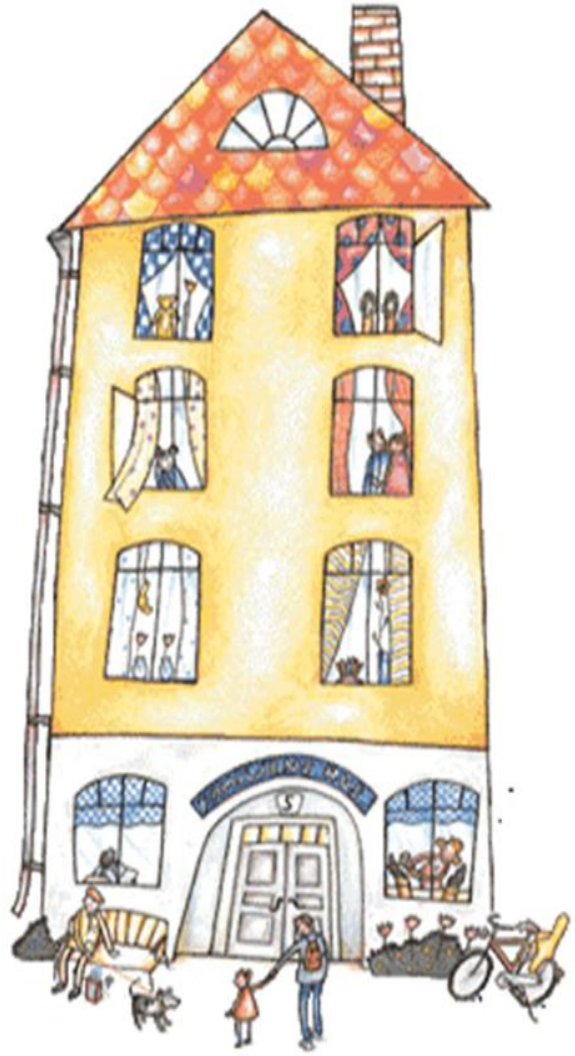

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Varför gör FFFF detta??

Vanligaste anledningarna till brist på stöd:

- Otydliga riktlinjer och uppdrag
- Brist på introduktion och kunskap inom organisationen
- Svårt att prioritera det förebyggande arbetet
- Svaga samverkansstrukturer mellan region och kommun

De som upplever gott stöd lyfter fram:

- Kollegialt stöd och nätverk
- Tydliga strukturer
- Regelbundna möten och gemensamma utvecklingsdagar
- Samverkan med samordnare och chefer i styrgruppen

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Vad för samarbetet i ledningsgruppen/styrgruppen att fungera?

Framgångsfaktorer:

- Regelbundna möten och god kommunikation
- Samsyn kring familjecentralens uppdrag
- Engagerade chefer med lång erfarenhet
- En tydlig struktur och styrning

Orsaker till dåligt samarbete:

- Otydliga mandat och roller
- Brist på engagemang från en eller flera chefer
- Hög omsättning av chefer
- Region och kommun har olika syn på samverkan

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Vad hjälper samarbetet i er ledningsgrupp i dag – och vad gör det svårt?

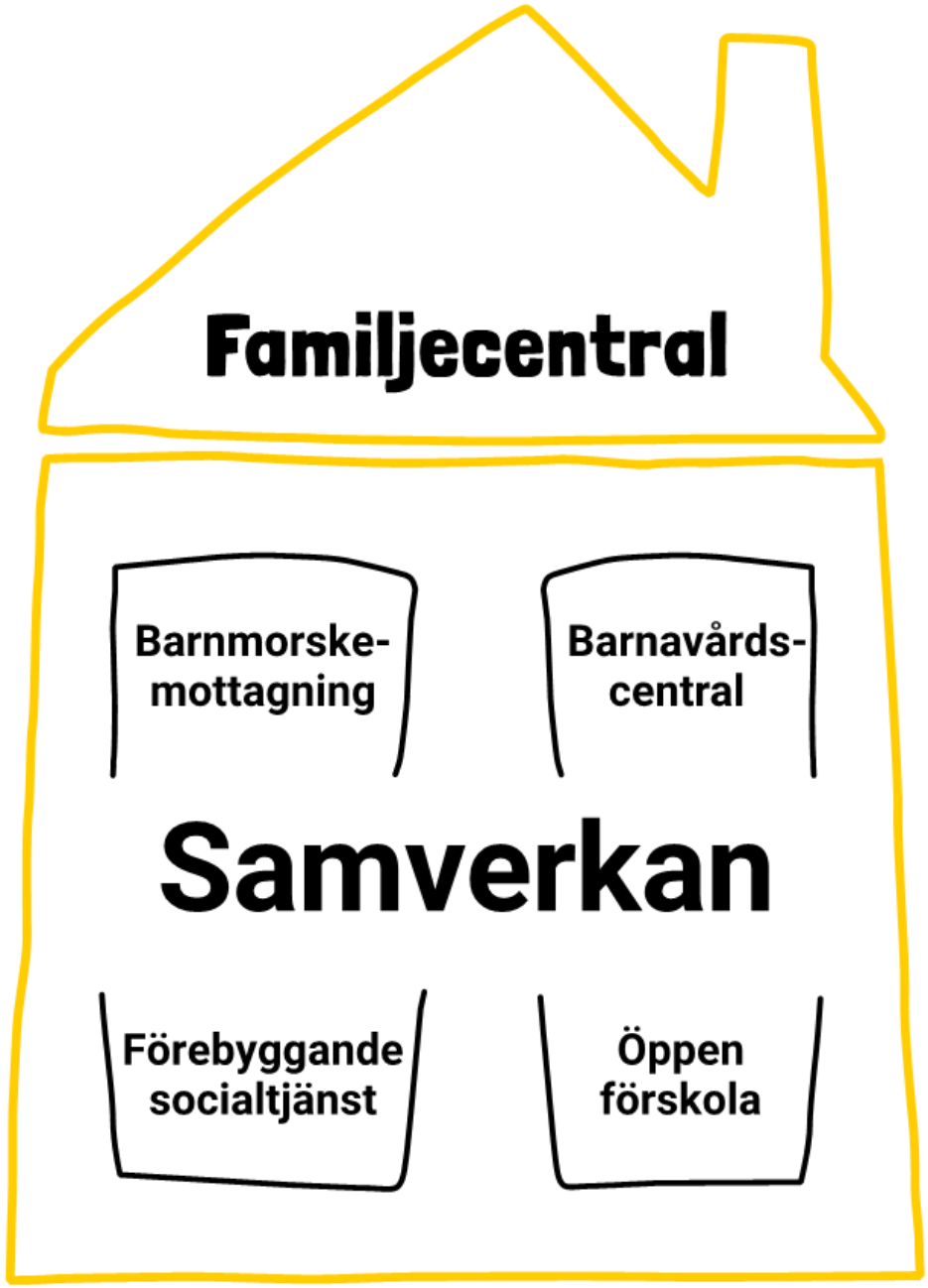

FÖRENINGEN FÖR
FAMILJECENTRALERS
FRÄMJANDE

Varför familjecentral?

Första utgångspunkten - ett förändrat hälsopanorama

Det är då uppenbart att det krävs kunskaper och insatser från fler kunskapsområden och yrkesgrupper. Det vill säga bredare insatser i samverkan

Andra utgångspunkten - jämlik hälsa

Att flytta in under samma tak ger bra förutsättningar för samarbete och ökar tillgängligheten för föräldrar genom att det är en bred dörr in till service och gemenskap. Eller snarare vilken dörr en än väljer så finns ett flertal tjänster till hands. Tillgängligheten och det rymliga utbudet av tidiga insatser förväntas bidra till att minska hälsoklyftor.

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Varför FC – De fem byggstenarna

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Propotionell universalism

”Gör jämlikt – Gör skillnad”

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Familjecentralens övergripande mål och uppdrag

Mål

En god och jämlik hälsa hos blivande föräldrar, föräldrar, barn och andra viktiga vuxna runt barnet

Utifrån FN:s konvention för barnets rättigheter artiklar 5,6,18,19,24,26,27,28,29 och 39

Uppdrag

Familjecentralen ska erbjuda en hälsofrämjande, generell, tidigt förebyggande och stödjande verksamhet som anpassas utifrån hela familjens livssituation.

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Det övergripande målet nås genom följande uppdrag;

Utifrån FN:s konvention för barnets rättigheter, familjens livssituation och genom samarbete, samordning och samverkan ska familjecentralen främja en gynnsam fysisk, psykisk och social utveckling för barn genom att:

- erbjuda lättillgängligt stöd
- vara ett kunskaps- och informationscentrum
- skapa arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga
- stärka samspelet och en god relation mellan barn och föräldrar
- uppmärksamma barn och deras familjer där tecken finns på avvikande utveckling
- erbjuda tidiga insatser till blivande föräldrar och familjer med barn
- stärka barnets och förälderns sociala nätverk
- stärka ett jämställt föräldraskap
- stärka barns språkutveckling
- stärka integration

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Vilken är din största utmaning i samverkan?

Styrning och ledning på familjecentralen

Organisering av styrning och ledning är avgörande för ett framgångsrikt arbete på familjecentralen

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Styrning och ledning

Att leda i samverkan ställer höga krav på styrning och ledning.

Det handlar om att **skapa balans mellan sin unika profession och det gemensamma på familjecentralen**, vilket gör att ledaren måste **lyfta blicken från sin unika organisation** till att kunna **se helheten.**

Det kräver både **tillit till varandras organisationer och tillit till sina medarbetare.**

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Styrning och ledning

För att leda i komplexa organisationer krävs det ofta att man zoomar ut från den organisatoriska nivån där en ledare i offentlig sektor ofta befinner sig, och betraktar verkligheten ur flera perspektiv.

Extra fokus bör läggas på familjens perspektiv

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Styrning och ledning

När komplexa problem hanteras med fokus på den egna organisationen och dess effektivitet, riskerar det att leda till ökade kostnader och sämre resultat.

Dessutom riskerar medborgarna att hamna i organisatoriska mellanrum eller inte få den hjälp som de behöver.

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Parternas enskilda ansvar

Varje huvudman har ansvar för sin egen verksamhet och personal

Varje chef ansvarar för att:

- FC blir en del av respektive huvudmans ordinarie verksamhet
- Personalen gemensamt och regelbundet aktivt deltar i för verksamhetens kompetenshöjande utbildningar/konferenser.
- Personalen finns tillgänglig enligt gemensam verksamhetsplan och årshjul

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Styrgruppen gemensamma ansvar är att

- Etablera och driva familjecentralen
- Styra och leda verksamheten
- Ta fram och revidera samverkansöverenskommelse/ avtal
- Följa upp verksamhetsplan och verksamhetsberättelse
- Ta fram demografiskt underlag samt kartlägga familjens behov och förutsättningar i upptagningsområdet
- Utveckla familjecentralen i enlighet med dess uppdrag och de nationella och regionala strategier och överenskommelser om samverkan som finns för familjecentral
- Ansvarar för att bemanningen på familjecentralen är tillräcklig utifrån familjecentralens storlek och demografiskt underlag
- Ansvarar för att planera för att uppnå optimal samverkan mellan familjecentralernas fyra professioner
- Ansvarar för familjecentralens gemensamma budget
- Utse gemensam samordnare
- Planera, i samverkan med samordnare, ledningsgruppsmöten och verksamhetsutveckling.
- Ansvara för familjecentralens professioners gemensamma kompetensutveckling.
- Vara insatt i det dagliga arbetet

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

SAMORDNING

Familjecentraler ska ha en utsedd samordnare som inte har chefsansvar.

Samordnaren är länken mellan styrgruppen och personalgruppen med uppdrag att främja verksamhetens utveckling tillsammans med övriga i arbetsgruppen.

Tjänsten som samordnare bekostas med lika stor del av alla parter och det är styrgruppen som ansvarar för introduktion av ny samordnare

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

För att förbättra styrning och ledning på familjecentralerna rekommenderas:

- Tydligare nationella riktlinjer för hur samverkan mellan region och kommun ska fungera.
- Utbildning och nätverk för chefer för att stärka kunskapen om ledarskap inom familjecentraler.
- Införande av fler regionala samordnare för att stödja familjecentralerna och säkerställa enhetlighet i styrning och ledning.
- Struktur för erfarenhetsutbyte mellan olika familjecentraler för att sprida goda exempel och lärdomar.

Genom att stärka ledarskapet och samverkan kan familjecentralerna utvecklas och förbättra det förebyggande arbetet för barn och familjer

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

PAUS
20 minuter

- Vad fungerar bra i er samverkan?
- Vad brister och varför?

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Ordet är fritt!

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Sex dimensioner för samverkan

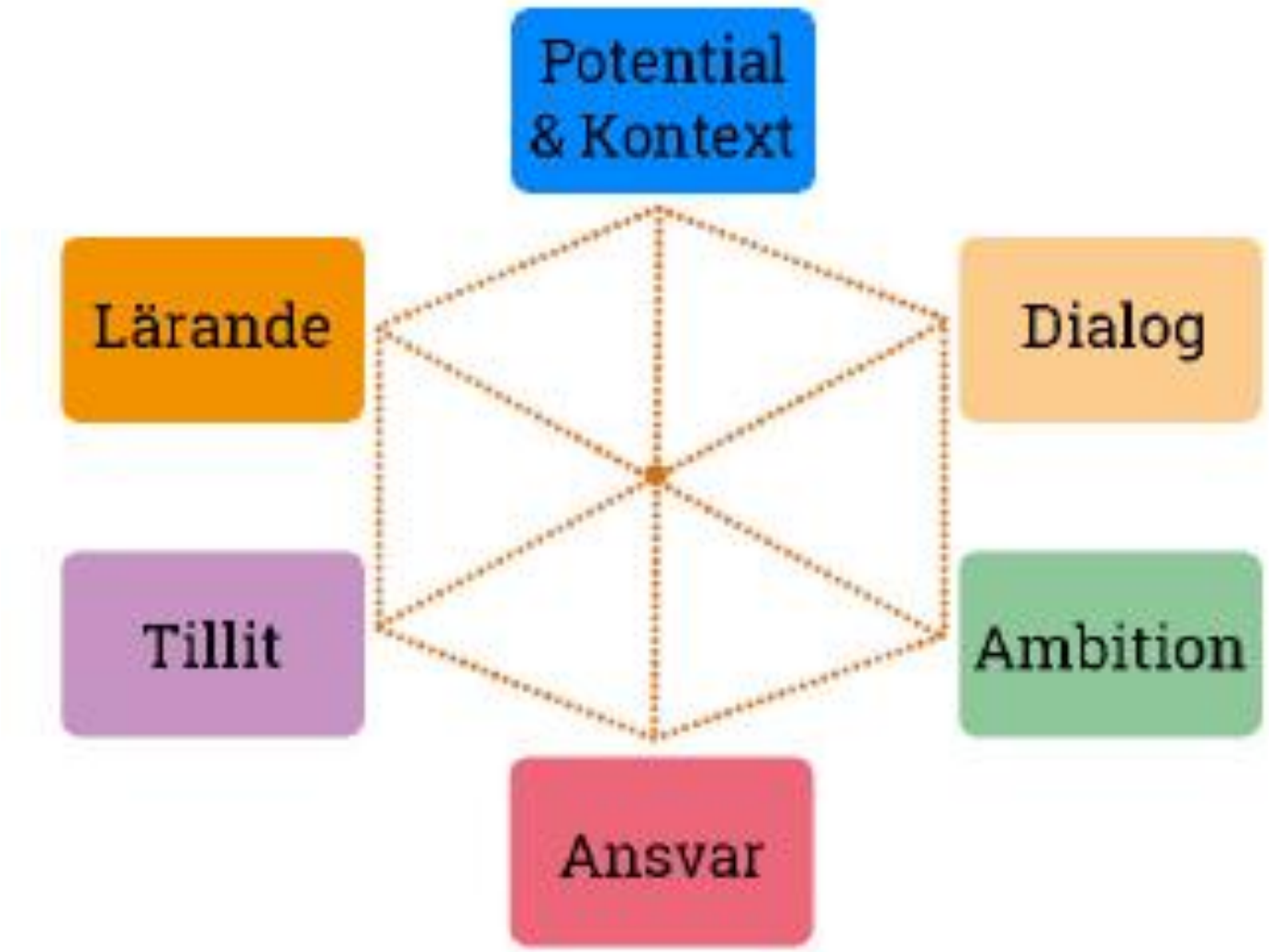

FÖRENINGEN FÖR
FAMILJECENTRALERS
FRÄMJANDE

Potential och Kontext

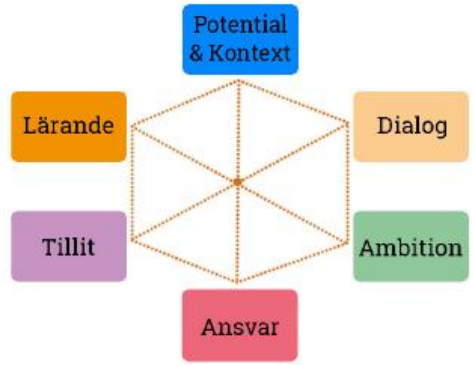

- Att se och ta tillvara potentialen ”mellan” våra olika perspektiv är själva kärnan i, eller orsaken till, samverkan (1 + 1 = 3).
- Utgångspunkten i samverkan är att varje aktör kommer in med ett unikt perspektiv på en frågeställning, med unika kompetenser och resurser från sin hemorganisation.
- Dessa olika perspektiv/kontexter/sammanhang är både en stor utmaning och en stor potential.
- Utmaningen handlar dels om att vi själva tror att vi förstår de andras kontexter, dels att vi tror att de andra har samma bild av vår kontext som vi har.
- För att vi ska kunna dra nytta av samverkan behöver vi utveckla vår förståelse om varandras kontexter, resurser och kompetenser.

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Potential och Kontext, sammanfattning

- Synliggöra kontexter/sammanhang
- Lyfta olika perspektiv på samma frågeställning
- Ta tillvara olika kunskap och kompetens

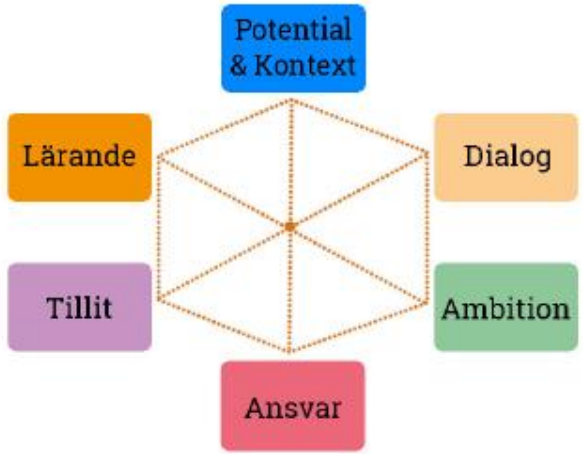

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Dialog

- Samtal- och möteskompetens
- Meningsskapande och process-kompetens

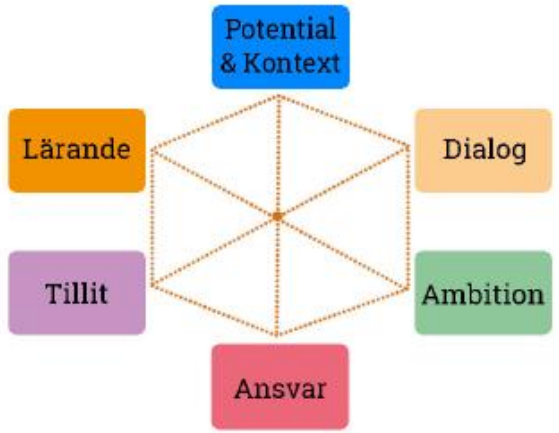

”Meningsfull dialog är det som omvandlar olika perspektiv till gemensam förståelse och riktning”

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Ambition

- Gemensam strategi
- Tydliga mål
- Synliga resultat

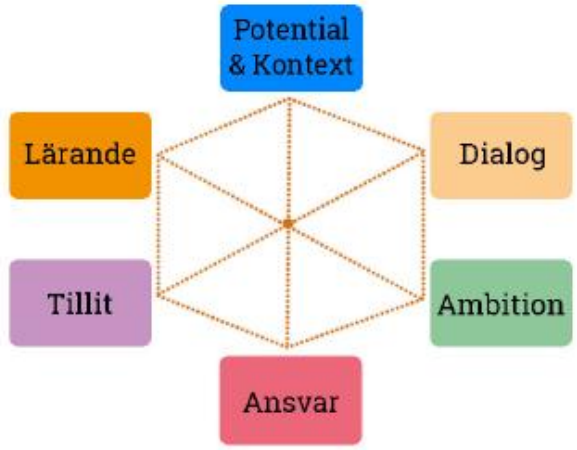

“En levande strategi och kontinuerliga samtal om mål och resultat gör samverkan mer robust och riktad”

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Ansvar

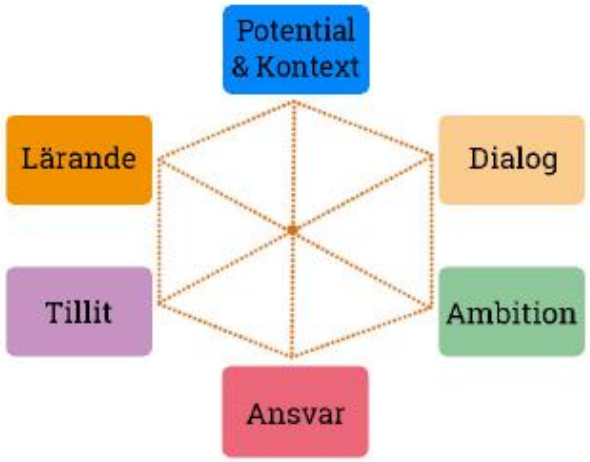

- Ägarskap för helheten
- Överlappande ansvar
- Ge och ta emot feedback
- Organisering i gränslandet
  - hög grad av interaktion mellan de olika beslutsnivåerna (vertikal koordinering)
  samt en hög grad av koordinering mellan delarna av systemet (horisontell koordinering)

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Tillit

- Tillit som process
- Tillitsfulla relationer
- Förmåga att länka

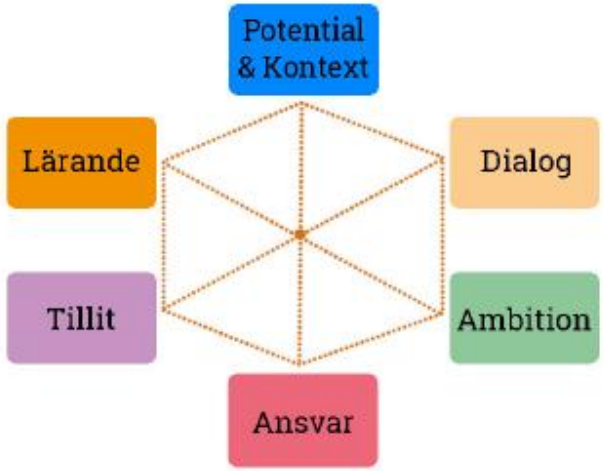

Utan tillit riskerar samverkan att stanna vid ord och dokument.
Med tillit kan den utvecklas till ett dynamiskt och handlingskraftigt partnerskap.

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Lärande

- Kontinuerligt lärande
- Omvärldsbevakning
- Lära av historiken
- Tid för reflektion
- Koppla lärandet till samverkansstrategi

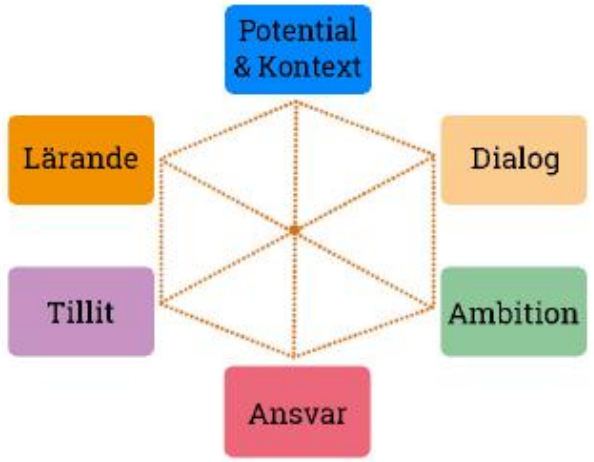

Att ta lärandet på allvar ökar både effektiviteten och innovationskraften i samverkan.

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Hur väl lyckas vi ta tillvara våra olika kontexter, kunskaper och resurser?

Hur väl lyckas vi ta tillvara lärande (omvärld, historik)?

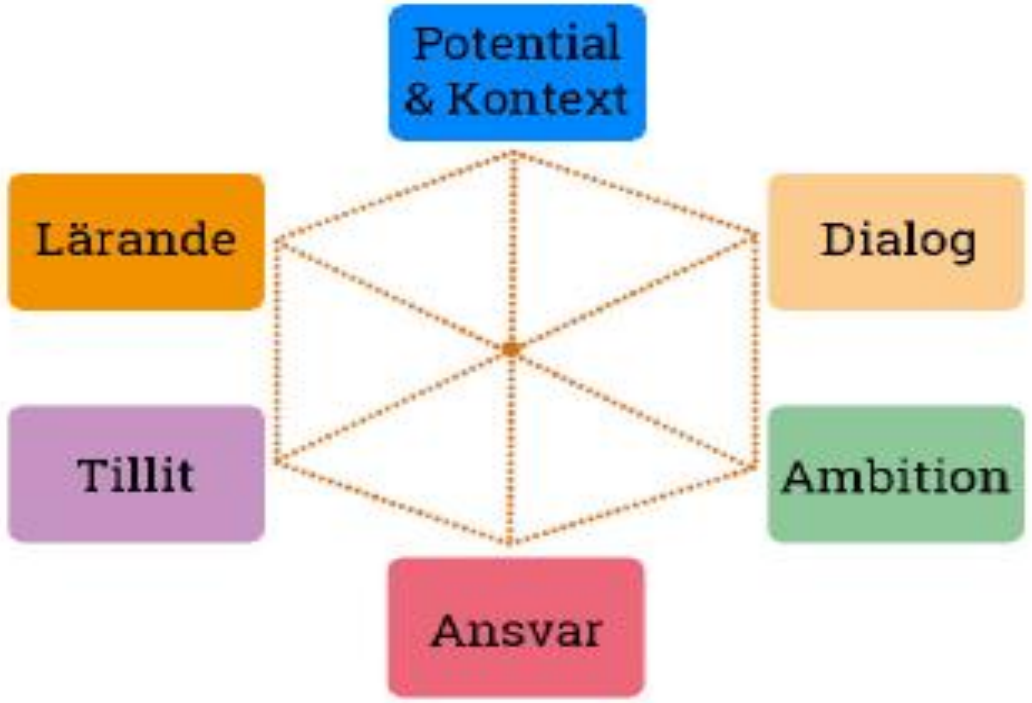

Hur meningsfulla är våra möten och samtal?

Hur väl lyckas vi stärka relationer och tilliten mellan våra aktörer?

Hur tydlig är vår gemensamma och resp. aktörs ambition med samverkan?

Hur väl lyckas vi alla ta ett ”överlappande ansvar” för helheten?

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Gruppdiskussion

Vilka styrkor vill/behöver ni fortsätta bygga vidare på, och vilka utvecklingsområden behöver ni prioritera framåt för att samverkan ska få ännu större effekt för barn och familjer?

Utgå ifrån de sex dimensionerna:

- Potential & kontext
- Dialog
- Ambition
- Ansvar
- Tillit
- Lärande

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

Föreningen För Familjecentralers Främjande
FFFF

www.familjecentraler.se

info@familjecentraler.se

Familjecentraler.se

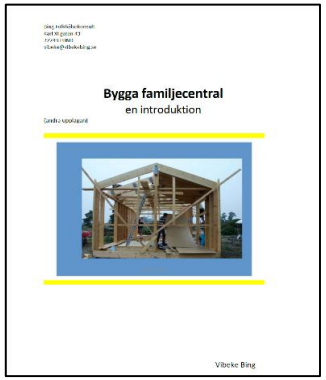

FÖRENINGEN FÖR
FAMILJECENTRALERS
FRÄMJANDE

Pedagog på familjecentral

Barnhälsovårdssjuksköterska på familjecentral

Barnmorska på familjecentral

Kurator på FC

FRÄMJANDE

Skatta ditt svar från 1-5 där 1 stämmer mycket dåligt och 5 mycket bra

Besvara med utgångspunkt från familjecentralsverksamhetens bästa.
I vår styr- och ledningsgrupp:

(Medelvärde)

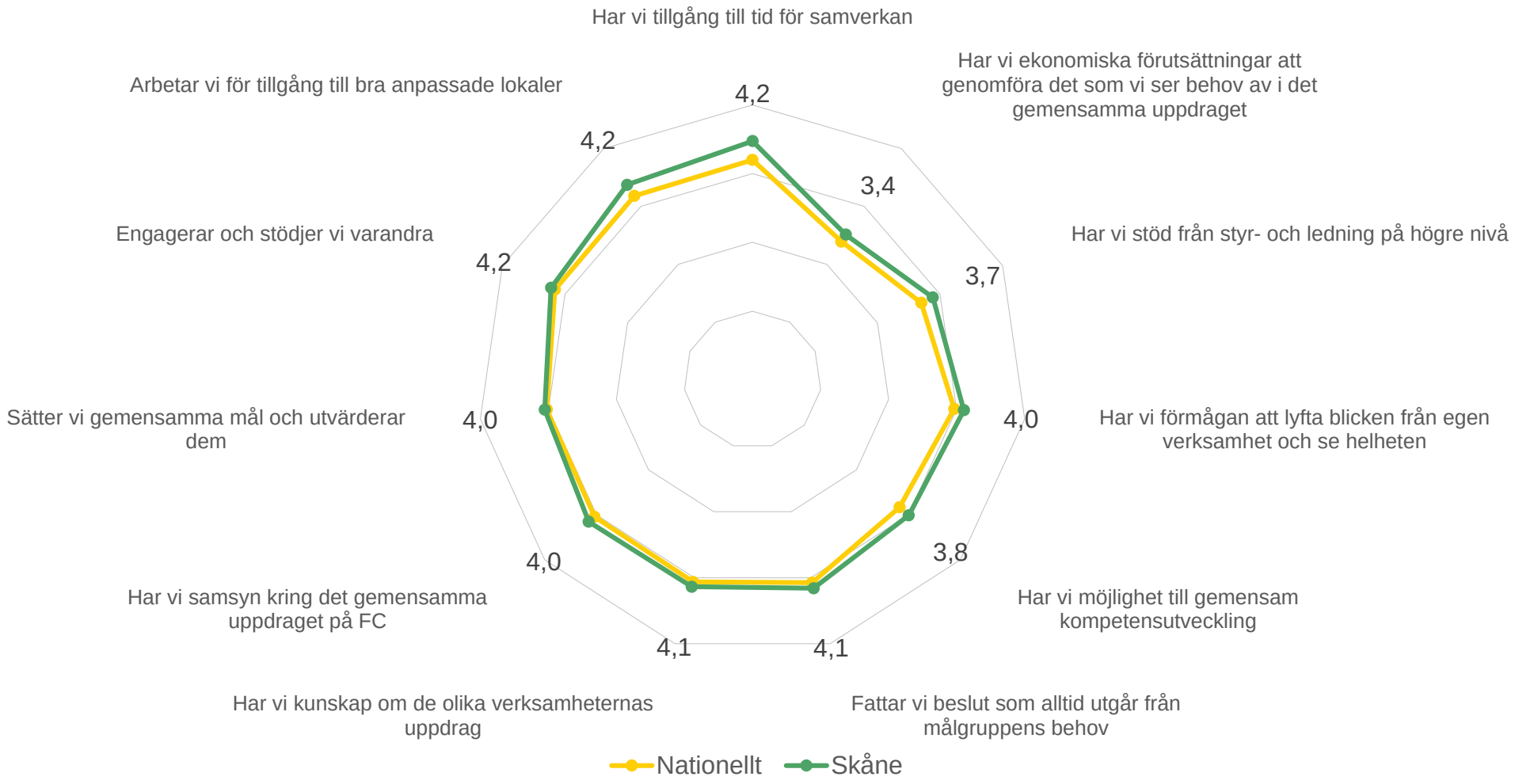

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

QR kod utvärdering

Tack för oss!

Kontakt:
Info@familjecentraler.se